

Stroomgebiedbeheerplannen voor Schelde en Maas 2022 - 2027

Zoneringsplannen en gebiedsdekkende uitvoeringsplannen

Toelichtingsdocument

1 JURIDISCHE BASIS VOOR EEN HERZIENING

De juridische basis voor de opmaak van de zoneringsplannen (ZP) en de gebiedsdekkende uitvoeringsplannen (GUP) is terug te vinden in het zoneringsbesluit (besluit van de Vlaamse Regering van 10 maart 2006 houdende vaststelling van de regels voor de scheiding tussen de gemeentelijke en de bovengemeentelijke saneringsverplichting en de vaststelling van de zoneringsplannen, gewijzigd door het besluit van de Vlaamse Regering van 21 maart 2014).

De procedure voor de herziening van de ZP en GUP dient gelijktijdig en conform de procedure voor de vaststelling van de stroomgebiedbeheerplannen (SGBP) te gebeuren.

Een herziening is dus mogelijk om de zes jaar. Een actualisatie (naar de werkelijke toestand) van het zoneringsplan is jaarlijks mogelijk in het Wateruitvoeringsprogramma (WUP).

Voorliggend toelichtingsdocument geeft meer duiding bij de herziening van de ZP en GUP naar aanleiding van de opmaak van de stroomgebiedbeheerplannen 2022-2027.

2 ZONERINGSPLANNEN (ZP)

2.1 WAT IS EEN ZONERINGSPLAN?

Het zoneringsplan deelt het grondgebied van de gemeente op in het reeds gerioleerde gebied, het gebied waar nog een collectieve zuivering zal worden voorzien en het gebied waar geen collectieve, maar een individuele zuivering zal worden voorzien.

De lozingsvoorwaarden zijn opgenomen in Vlarem titel II en zijn verschillend naargelang de zone waarin de lozing van huishoudelijk afvalwater kan ondergebracht worden: het centraal gebied, het collectief geoptimaliseerde buitengebied, het collectief te optimaliseren buitengebied, het individueel te optimaliseren buitengebied.

Jaarlijks kan een zoneringsplan geactualiseerd worden naar de werkelijke toestand. Hierbij worden uitgevoerde (riolerings)projecten in rekening gebracht. Deze overgang van het collectief te optimaliseren naar het collectief geoptimaliseerde buitengebied wordt beschreven in het Wateruitvoeringsprogramma (WUP).

De geldende zoneringsplannen zijn steeds te raadplegen via het [geoloket zoning- en uitvoeringsplannen](#).

De zoneringsplannen doen uiteraard niets af aan eventuele andere wettelijke bepalingen, zoals voorwaarden opgelegd in een omgevingsvergunning.

////////////////////////////////////

Het is dan ook aan te bevelen dat tegen 2027 elke gemeente een detailhemelwaterplan voor het grondgebied ter beschikking heeft. Dit is ook relevant i.h.k.v. overstromingsproblematiek en klimaatadaptatie.

3.3 VERFIJNING GUP: DOELSTELLING PER WATERLICHAAM EN PER GEMEENTE

Een volledige uitbouw van het GUP is wenselijk, maar niet overal haalbaar op korte termijn. Een volledige uitbouw is ook niet altijd nodig om de doelstellingen van de kaderrichtlijn Water (KRLW) te halen, of is niet mogelijk in één planperiode. In dat geval worden tussendoelen gesteld.

Naar aanleiding van de opmaak van de stroomgebiedbeheerplannen 2022-2027 werd in 2021 een verfijning van het GUP doorgevoerd. Deze bestaat in het formuleren van **reductiedoelen** voor fosfor (P) en stikstof (N) per waterlichaam, in functie van het behalen van de goede toestand. Hiervoor wordt afgestemd met de gebiedsgerichte prioritering binnen het stroomgebiedbeheerplan.

Het WEISS-model (Water Emissions Inventory System) brengt significante bronnen en hun bijdrage aan de waterverontreiniging (drukken) in kaart. Voor elk waterlichaam wordt hiermee modelmatig een doelstelling voor het reduceren van de vuilvracht tegen 2027 berekend. Dit reductiedoel wordt in verhouding verdeeld over de verschillende actoren (huishoudens, industrie en landbouw) naargelang hun aandeel in de uitstoot (druk).

3.3.1 Polaris

Polaris modelleert het effect van de verschillende saneringsopties voor het aandeel van de huishoudens en bepaalt een vrachtreductie voor N en P. De projecten die hiertoe bijdragen, worden onderverdeeld in 2 categorieën:

- optimalisatie van de saneringsinfrastructuur = verhogen van de zuiveringsefficiëntie door verdergaande P- en N-verwijdering (en eliminatie regenbezinktanks) en optimalisatie van de bestaande infrastructuur (door bvb verhogen van de bergingscapaciteit)
- verdere uitbouw van de saneringsinfrastructuur = uitvoering lopend beleid en GUP-projecten.

Werden hierbij als lopend beleid ingerekend: de uitbreidingsprojecten, opgenomen op het bovengemeentelijk optimalisatieprogramma t.e.m. 2020 en op het gemeentelijk subsidiëringsprogramma t.e.m. 2019. Voor scenario-analyses betekent dit het BAU-scenario (business as usual).

Een hele reeks aan achtergrondgegevens ligt aan de basis van Polaris, waaronder:

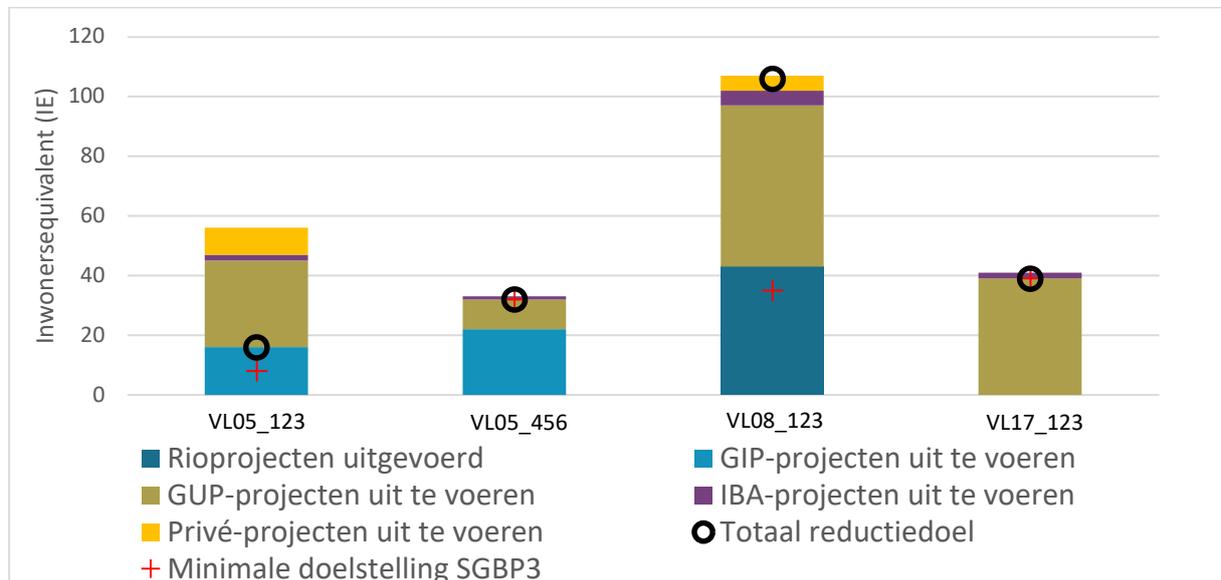
- het aantal op RWZI aangesloten IE's
- de restvuilvracht van de RWZI (zuiveringsefficiëntie)
- de bergingscapaciteit van het bestaande stelsel

////////////////////////////////////

De meest recente drukken en de reductiedoelen per doelgroep zijn respectievelijk terug te vinden in de oppervlaktelichaamfiches ‘Druk- en impactanalyse’ en ‘Reductiedoelen en Afwijkingen’. Deze zijn voor elk waterlichaam ter beschikking via het geoloket ‘Overzicht oppervlaktewaterlichamen’.

3.3.2 Simulator

Het resultaat van Polaris is een doelstelling (nog te saneren aantal IE's) per waterlichaam per gemeente. Deze doelstelling kan in een grafiek uitgezet worden tegenover het lopende beleid (uitgevoerd en nog uit te voeren), de nog uit te voeren GUP-rioleringsprojecten, de nog uit te voeren IBA-projecten en de nog uit te voeren privé-projecten.

Indien minder dan 5% van de totaal via rioleringsprojecten te saneren IE's voor de gemeente gelegen is in een bepaald WL wordt deze wel in de tabel maar niet in de grafiek getoond.

Door het ambitieniveau (= de keuze van de nog uit te voeren projecten) te laten variëren kan de gemeente nagaan of de doelstelling voor 2027 wordt bereikt of niet. Daarnaast kan ook de bijhorende financiering gesimuleerd worden.

Deze gegevens werden opgenomen in een op maat gemaakte simulator. Deze moet de gemeenten en rioolbeheerders toelaten om af te stemmen met andere beleidsprioriteiten en hun bijhorende beleidsplanning.

Een eerste versie van de simulator werd in juli 2019 aan elke Vlaamse gemeente overgemaakt. De simulator wordt aangeboden als ondersteuning en responsabilisering en maakt geen deel uit van de stroomgebiedbeheerplannen zelf.

////////////////////////////////////

Een tweede versie werd in november 2020 op een digitale workshop gepresenteerd aan de gemeenten en rioolbeheerders. Deze versie maakte gebruik van recentere modelleringscijfers inzake waterkwaliteit en de meest actuele rioleringsdata.

Daarnaast werd het gebruiksgemak van de simulator verhoogd, in lijn met de feedback van gemeenten en rioolbeheerders.

3.4 ACTUALISATIE VAN DE MILIEU-IMPACTTOETSKAART (MITK)

De ecologische criteria binnen het GUP worden afgetoetst in de zogenaamde milieupacttoetskaarten. Deze zijn opgebouwd uit een aantal thema's die verschillende aspecten behandelen die de impact van de lozing van huishoudelijk afvalwater kunnen vergroten.

De eerste versie van de MITK dateert van 2009 en werd geactualiseerd. De nieuwe MITK is opgemaakt als ondersteunend element zodat voor een project kan nagegaan worden of het invulling geeft aan meerdere doelen: drinkwater, instandhoudingsdoelstellingen, gebiedsgerichte prioritering, ... en of op die manier win-wins kunnen gecreëerd worden.

Volgende impactthema's en sublagen liggen aan de basis van de nieuwe MITK: ecologisch waardevolle gebieden (Habitatrichtlijngebied, Vogelrichtlijngebied, VEN en RAMSAR), ecologisch waardevolle waterlopen (kwetsbare waterlopen m.b.t. overstorten), water voor de mens (drinkwater, zwemwater en recreatiewater), speerpunt- en aandachtsgebieden.

De nieuwe kaart is dan ook opgebouwd uit volgende lagen (de veldnaam uit de bijhorende shapelaag is telkens vermeld):

Beschrijving	Veldnaam
Zwem- en recreatiezones	ZWRW_ZONE
Zwem- en recreatiezones: buffer 50m rond eigenlijke zones	ZWRW_50
Drinkwater: kwetsbare waterlopen (grondwaterwinningen) - buffer 50m	DWOS_K50
Drinkwater: kwetsbare waterlopen (grondwaterwinningen) - buffer 100m	DWOS_K100
Drinkwater: strategische waterlopen (grondwaterwinningen) - buffer 50m	DWOS_S50
Drinkwater: strategische waterlopen (grondwaterwinningen) - buffer 100m	DWOS_S100
Drinkwater: intrekgebied*: bronzone	DWIZ_BRON
Drinkwater: intrekgebied*: korte reistijd	DWIZ_KORT
Drinkwater: intrekgebied*: zeer korte reistijd	DWIZ_ZK
Drinkwater: intrekgebied*: middellange reistijd	DWIZ_ML
Drinkwater: intrekgebied*: lange reistijd	DWIZ_LANG
Drinkwater: waterlopen voor oppervlaktewaterwinningen - buffer 50m	DW_Z1_50
Drinkwater: waterlopen voor oppervlaktewaterwinningen - buffer 100m	DW_Z1_100
Drinkwater: Actuele afstromingszones naar oppervlaktewaterwinningen	DW_Z2_HUI
Drinkwater: Toekomstige afstromingszones naar oppervlaktewaterwinningen	DW_Z2_TOE
Drinkwater: Extra afstromingszones naar oppervlaktewaterwinningen	DW_Z2_WAC
Instandhoudingsdoelstellingen - Doelenwaterloop - buffer 50m	IHDDL_50

////////////////////////////////////

als de nieuwe speerpuntgebieden, deze met klasse 4 en 5 als de nieuwe aandachtsgebieden. Meer informatie over de klasse van een waterlichaam is te vinden in hoofdstuk 4 van de stroomgebiedbeheerplannen (§ 4.2.1.) en in hoofdstuk 1 van het bijhorende maatregelenprogramma (§ 1.2.2.1.).

Dit resulteert in een verhoudingsgewijze spreiding van het reductiedoel over de beoogde planperiodes waarin de goede toestand behaald zal worden:

- voor waterlichamen in klasse 5 of 6 bedraagt de doelstelling voor 2027 tenminste 1/3 van het reductiedoel.
- voor waterlichamen met klasse 4 bedraagt de doelstelling voor 2027 tenminste de helft van het reductiedoel.

Deze gebiedsgerichte prioritering mag echter niet leiden tot het afremmen of uitstellen van het lopend beleid.

De doelstelling wordt zesjaarlijks geëvalueerd en kan bijgestuurd worden o.b.v. nieuwe inzichten of evoluties.

Voor waterlichamen met klasse 2 en 3 dient het volledige reductiedoel aangepakt te worden binnen de volgende planperiode, aangezien deze al voor een groot deel door uitvoering van het lopende beleid kunnen worden gehaald.

Indien de gemeente acties dient te ondernemen binnen verschillende waterlichamen, dan wordt voorrang gegeven aan de doelstellingen binnen de waterlichamen met de meest prioritaire klasse.

De zoals in het vorige GUP bepaalde prioriteit van een project kan binnen eenzelfde waterlichaam ondersteunend zijn aan het bereiken van het reductiedoel.

De binnen de planperiode gerealiseerde toename van de zuiveringsgraad per waterlichaam, die niet te wijten is aan een bevolkingstoename binnen die planperiode, kan op high-level niveau een maat zijn voor het behalen van de actiedoelstellingen m.b.t. de verdere uitbouw.

3.6 (PRIORITAIRE) IBA'S IN HET GUP

De nog te plaatsen IBA's in het GUP werden bij de opmaak van de stroomgebiedbeheerplannen 2022-2027 gescreend en geactualiseerd voor het geval een IBA niet meer van toepassing is: geen lozing of gebouw meer aanwezig, aangesloten op riolering, ...

De prioritaire IBA's worden ook verder aangevuld met de IBA's die een onmiddellijke invloed hebben op de waterkwaliteit. Dit gebeurde aan de hand van een GIS-matige analyse van IBA's in de nabijheid van meetpunten i.h.k.v. de kaderrichtlijn Water of van een (grond)waterwinning of een waterloop met instandhoudingsdoelstellingen (voor zover deze nog niet als prioritair zijn opgenomen). De overige IBA's blijven hun prioriteit behouden.

Voor lozingen in de volgende gebieden werden de IBA's als prioritair beschouwd:

////////////////////////////////////

- een buffer van 50 meter rond zwem- en recreatiewater;
- een buffer van 50 meter rond kwetsbare en/of strategische waterlopen i.h.k.v. grondwaterwinningen;
- een aandachtsgebied kwetsbare grondwaterwinning (Intrekgebieden);
 - o in een bronzone (reistijd infiltrerend water 1 – 100 jaar)
 - o in een impactzone zeer korte termijn (reistijd infiltrerend water 0 – 5 jaar)
- een buffer van 50m rond waterlopen voor oppervlaktewaterwinningen;
- een buffer van 50 meter rond een waterloop met instandhoudingsdoelstellingen of een buffer van 50 meter rond een opwaartse waterloop én gelegen in een watergebonden habitat- of volgelrichtlijngebied;
- een buffer van 100 meter tot een operationeel meetpunt i.h.k.v. de kaderrichtlijn Water.

Deze categorie van nieuwe prioritaire IBA's kreeg prioriteit 2. In de gegevenslagen van het geoloket (zie verder) kunnen deze herkend worden aan de code 3-SGBP3 (PRIO_CODE).

De doelstelling voor het plaatsen van IBA's is per waterlichaam globaal opgenomen. De IBA's kunnen dus mee beschouwd worden als aandeel in het reduceren van de druk, omwille van kortere doorlooptijden, maar wel rekening houdend met de beperktere zuiveringsefficiëntie. Daarnaast hebben ze voornamelijk een lokale functie in kwetsbare gebieden zoals waterwingebieden, VEN/HR-gebieden en kunnen dus ook een bijdrage leveren aan drinkwaterdoelen en instandhoudingsdoelstellingen (IHD).

De reeks van prioritaire IBA's doet geen afbreuk aan andere wettelijke verplichtingen tot het (onmiddellijk) plaatsen van een IBA conform Vlarem II (bvb. bij nieuwbouw in een individueel te optimaliseren buitengebied of niet gezondeerd gebied, bij de uitzondering op de aansluitplicht op riolering, ...)

Het blijft dus belangrijk om de uitbouw van de IBA's aan te houden en zeker niet te laten vertragen.

4 VOORSTELLING IN EEN GEOLOKET

4.1.1 Gegevenslagen

In het [geoloket zonering en uitvoeringsplan](#) kan een hele reeks gegevenslagen worden aan- of uitgevinkt. Per gegeven kan - via de infoknop - bijkomende informatie opgehaald worden door te klikken in de kaart. Dit geoloket bevat sinds de goedkeuring van de stroomgebiedbeheerplannen 2022-2027 een aantal extra gegevenslagen.

- Zoneringsplan: Clusters
- Zoneringsplan: Centraal gebied
- GUP: rioleringsprojecten (strengen)
- GUP: rioleringsprojecten prioriteit (buffers)
- **Lopend beleid (strengen) NIEUW!**

//

	0 IE
	0 IE – 100 IE
	100 IE – 250 IE
	250 IE – 500 IE
	200 IE – 1000 IE
	> 1000 IE

Figuur: legende reductiedoelen

Via de infoknop zijn o.m. volgende waarden te raadplegen:

- o Code van het waterlichaam
- o Totaal reductiedoel rioleringsprojecten
- o Reductiedoel – aandeel lopend beleid
- o Reductiedoel – aandeel gemeentelijke GUP's
- o Reductiedoel – aandeel bovengemeentelijke GUP's

- Geplande RWZI's
- Overnamepunten
- GUP: uitzondering optimale afkoppeling

- **Milieu-impacttoetskaart VERNIEUWD!**

De eerste versie dateert van 2009 en werd geactualiseerd. De nieuwe MITK is opgemaakt als ondersteunend element zodat voor een project kan nagegaan worden of het invulling geeft aan meerdere doelen: drinkwater, instandhoudingsdoelstellingen, gebiedsgerichte prioritering, ...

- Waterlopen
- Gemeenten
- Provincies
- Bekkens
- Middenschalige Orthofoto's AGIV
- Referentie achtergrondkaart
- Referentie achtergrondkaart (grijs)

4.1.2 Achterliggende documenten

Voor elke gemeente is een reeks van documenten (af te laden in pdf-formaat) beschikbaar via het geoloket. Om deze op te vragen geef je onderaan het loket de naam van de gemeente in, waardoor automatisch wordt ingezoomd. Gebruik dan de infoknop linksboven en klik ergens willekeurig in de kaart. Er verschijnt een extra venster waarin (de linken naar) alle beschikbare documenten worden opgelijst:

1. het herzien zoneringsplan

Het herzien zoneringsplan in kaartvorm. Hierin worden het centraal gebied en de rode en groene clusters voorgesteld:

De strengen van de GUP-projecten:

- Collector GUP renovatie
- Collector opgenomen door GUP
- Gemeentelijke leiding GUP renovatie
- Gemeentelijke leiding opgenomen door GUP
- Privéleiding GUP renovatie
- Privéleiding opgenomen door GUP
- Collector GUP
- Gemeentelijke leiding GUP
- Privéleiding GUP

3. Een overzicht van het aantal IBA's per gemeente

Voor elke gemeente wordt het overzicht van het aantal IBA's uitgesplitst per waterlichaam waarin de gemeente geheel of gedeeltelijk gelegen is. Telkens wordt het aantal geplaatste/nog te plaatsen IBA's per prioriteit gesommeerd. Het overzicht geeft ook een kijk op het aantal IBA's dat bijkomend geprioriteerd werd.

4. De GUP-projectenlijst per gemeente

Deze lijst bevat de GUP-rioleringsprojecten van de beschouwde gemeente, opgedeeld per actor (bovengemeentelijk, gemeentelijk, privé). Per project is verder opgenomen: het projectnummer, de te saneren vuilvracht (IE), de geraamde kostprijs, het soort project (uitbouw of optimalisatie), de prioriteit (1 t.e.m. 12 en -1) en de code van het waterlichaam/de waterlichamen waarin het project (gedeeltelijk) is gelegen.

Wanneer bij het project een actienummer vermeld wordt, betekent dit dat het project reeds als actie was opgenomen in het SGBP 2016-2021 en de hierbij vastgelegde, oorspronkelijke timing dient aangehouden.

De uiterlijke uitvoeringstermijn van een project is dus afhankelijk van de al dan niet opname ervan in het vorig SGBP, de gebiedsgerichte prioritering van het waterlichaam waarin het project is gelegen en het daarmee gepaard gaande reductiedoel.

De vermelde vuilvracht is gebaseerd op het aantal gedomicilieerde personen op 1 januari 2018. Waar de vuilvracht minder dan 5 IE bedraagt werd, omwille van privacyregels, de vermelding < 5 opgenomen.

Kostprijzen zijn berekend op basis van standaardprijzen. Voor privéprojecten is geen kostprijs opgenomen omdat dit sterk afhankelijk kan zijn van lokale omstandigheden en de aard van het project (huisaansluiting, ontwikkelen verkaveling).

////////////////////////////////////

